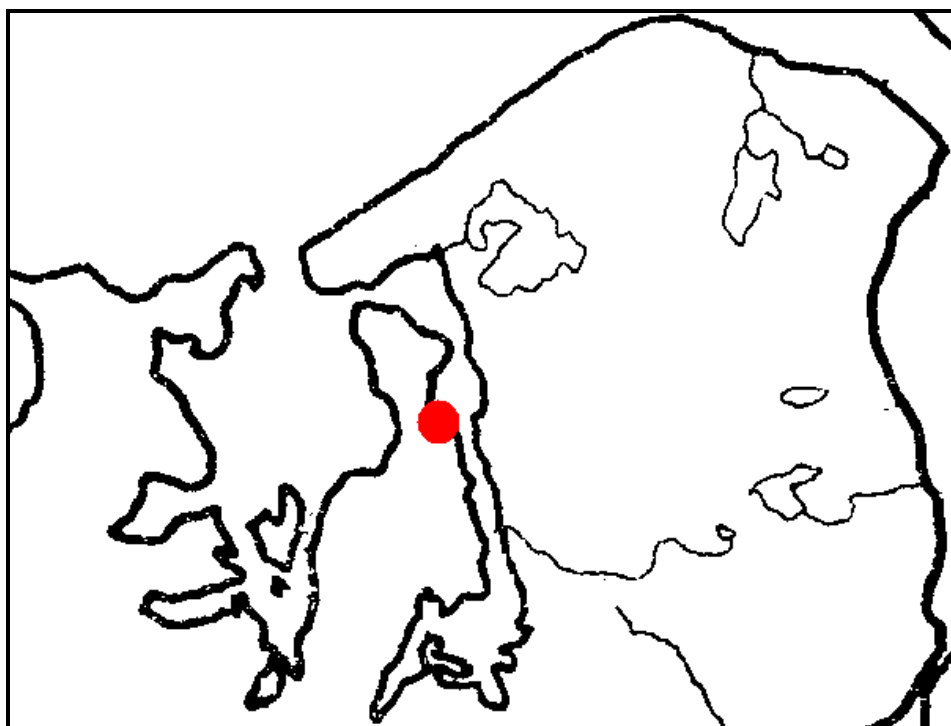

Færgelunden

MFG 372/06/MFG 395/06

Arkæobotaniske analyser

Peter Steen Henriksen

Færgelunden MFG 372/06/MFG 395/06. Arkæobotaniske analyser.

Peter Steen Henriksen, Nationalmuseet, Danmarks Oldtid/Naturvidenskab

Baggrund:

Egnsmuseet Færgegården udgravede i 2006-07 et større areal (MFG 372/06) på Kignæsbakken ved Neder Dråby. På arealet fremkom talrige anlæg i form af stolpehuller fra palisader, gruber samt en voldgrav, og anlægget blev her ud fra tolket som et sarup-anlæg fra yngre stenalder. Fra to gruber og voldgraven blev der i første omgang udtaget 5 jordprøver til orienterende makrofossilanalyser. Da disse viste at prøverne indeholdt makrofossiler i form af korn, ukrudtsfrø og trækul, blev der udtaget 48 prøver fra gruber stolpehuller og voldgrav til makrofossilanalyser. De samlede anlæg ses i bilag 1. Neden for bakken nord for sarupanlægget optrådte der et meget stort antal kogegruber (MFG 395/06), fra disse blev der udtaget 10 prøver til makrofossilanalyse.

Prøvebehandling og analyse:

De fem orienterende prøver blev udtaget af forfatteren og floteret og analyseret af Jan Andreas Harild NNU. De resterende prøver blev udtaget af udgraverne fra Museet Færgegården og blev floteret og analyseret af forfatteren.

Efter flotationen blev alle prøverne gennemset med henblik på at udvælge egnede prøver til nærmere analyse. 15 prøver blev derefter analyseret foruden de 5, der tidligere var analyseret. I forbindelse med gennemsyn og analyse blev der udtaget i alt 21 prøver til AMS-datering (se bilag 2). En prøve fra A600 er dateret ved en hastedatering.

Resultater:

Resultaterne af makrofossilanalyserne ses i tabel 1 og resultatet af gennemsynet ses i bilag 2.

Grøften:

Prøverne fra grøften A5/81/753 indeholdt kun et meget lille antal meget forbrændte og slidte korn og frø samt mindre mængder af små trækulsfragmenter. De identificerbare kornkerner stammede, ud over en mulig kerne fra Enkorn, fra Byg, med kernerne var for ødelagte til at det var muligt at afgøre om det drejede sig om Nøgen eller Avnklædt Byg. Frøene fra vilde planter stammede primært fra almindelige markukrudsplanter. I en prøve fra A753 optrådte tre forkullede fragmenter fra Hasselnødde-skaller.

Stolpehullerne:

Stolpehullerne indeholdt stort set ingen frø og varierende mængder af trækul.

Gruberne:

Gruberne indeholdt en del kornkerner og mange frø fra markukrudt. De fleste kerner kunne bestemmes til Byg, men en nærmere bestemmelse var kun muligt i en af prøverne fra A600, der indeholdt kerner fra Avnklædt Byg. I A600 optrådte også frø fra Hør og Sæd-Dodder. En hastedatering af en kerne fra A600 viste da også at indholdet i gruben kunne dateres til førromersk jernalder. Prøver fra A600 og A818 indeholdt tillige kerner fra Alm. Hvede.

I stort set alle prøver fra gruberne optrådte en del til mange frø fra markukrudt.

Ildgruberne MFG395/06:

Ildgruberne indeholdt meget trækul, men ingen korn og frø.

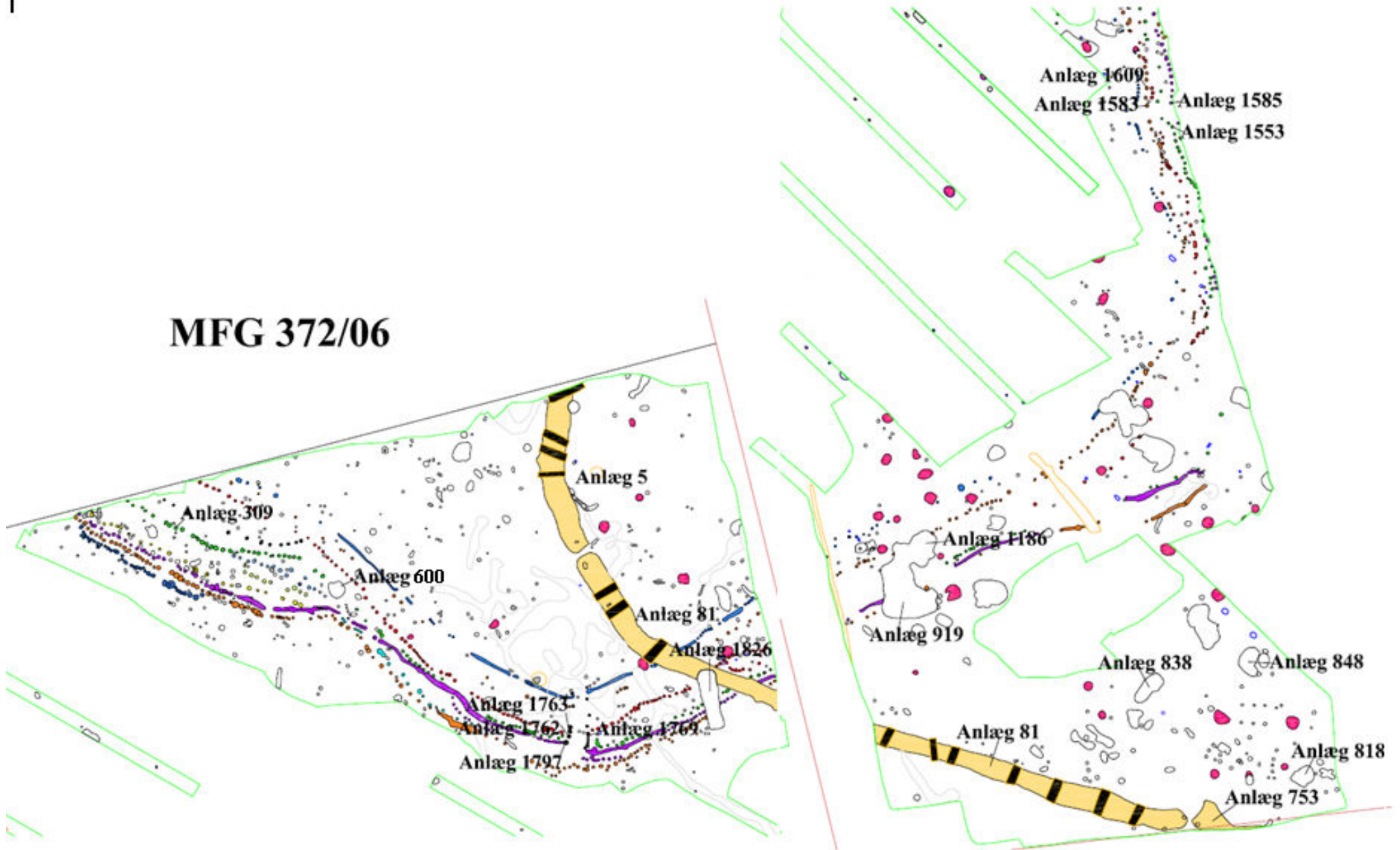

Diskussion:

Kun prøverne fra gruberne indeholdt nævneværdige mængder af makrofossiler. Stort set alle disse var kornkerner eller frø fra markukrudt. Denne sammensætning svarer til affald fra afsluttende rensning af kornet inden madlavning, hvilket viser at der må have foregået madlavningsaktiviteter på stedet. Frø fra andre vilde plantesamfund, som græsland, mose og skov, som man ellers normalt finder i forbindelse med bopladsfund, mangler derimod helt i dette fund. Dette kunne tyde på, at der ikke har været almindelig bosætning på stedet.

Indtil nu er kun gruben A600 dateret, en nærmere konklusion om de forskellige anlægs indbyrdes sammenhæng og indholdets oprindelse må derfor vente til dateringerne foreligger, idet der kan være tvivl om de forskellige anlægstypers samtidighed.

MFG 372/06

Resultatet af gennemsyn af prøver fra MFG 372/06 & 395/06

I tabellen er der anvendt følgende forkortelser: **x** – enkelte, **xx** – få, **xxx** – en del, **xxxx** – mange, **xxxxx** – dominerende.

Afgrøder:

H. - Hordeum (Byg), **H.v.v.** – Hordeum vulgare var. vulgare (Avnklædt Seksradet Byg), **T.** – Triticum (Hvede), **T.ae.** – Triticum aestivum (Alm. Hvede), **T. m.** – Triticum monococcum (Enkorn).

Markukrudt/andet ukrudt:

Pers. – Persicaria maculata/lapathifolium (Fersken/Bleg Pileurt), **Ch.** – Chenopodium (Gåsefod), **Sp.** – Spargula arvensis (Spergel), **R.a.** – Rumex acetosella (Rødknæ), **Polyg.** – Polygonum aviculare (Vej-Pileurt), **Fallopia** – Fallopia convolvulus (Snerle-Pileurt), **Galium a/s.** – Galium apparine/spurium (Burre-Snerre/Hør-Snerre), **Danth.** – Danthonia decumbens (Tandbælg), **Stell.** – Stellaria (Fladstjerne).

Andet:

rr – recente rødder, **rf** – recente frø.

Anlæg	Prøve- vol.	Afgrøder + Aksled	Markukrudt	Andre frø	Trækul, mm.	Andet	Vol. ml.
MFG 372/06							
Groft							
A5, L 3	1,5			x	x 0-6	sand	10
A81, L 1, T 79, V. indgang I Ø.	1,4	x	x Fallopia, Ch.		xxx 0-6		30
A81, L 1, snit 7, T 101	1,6					rr + rf	2
A81, L 1, snit 3	1,6			x Vicia	x 0-3		5
A81, L 2, snit 7	1,2			x	xx 0-5		5
A81, L 3, snit 3	0,8		x Fallopia	x Fabaceae	xx 0-5	afslag fra slebet flint	10
A81, L 3, snit 5	0,4				x 0-3		3
A81, L 4, snit 9	1,4				x 0-3		5
A81, L 5, snit 12	1,4	6 H.	x Fallopia		xxx 0-12	Byg til AMS	15
A81, L 6, snit 2	0,7			x	xx 0-10		3
A81, L 6, snit 3	1,6	x	x Ch.	x Arrhenatherum-knold	xx 0-8	recente Hyld	10
A81, L 6, snit 5	1,3	1 H.	x Pers.	x	xx 0-5	Byg til AMS -“-	10
A81, L 6, V. indgang I Ø. felt	1,5				x 0-3		10
A81, L 9, V. indgang I Ø. felt	1				x 0-1	rr	5
A81, L 10, snit 12	1,3		xCh.	x Trifolium, x	xxx 0-3	rr	3
A753, L 1	1,4		x Ch.	x Trifolium, x	x 0-5	rr	15
A753, L 7	1,5	x H. + T.m., xx	xx	xx, x HASSEL til AMS	xxxx 0-10	Ildpåvirket lerklump 4x3x2 cm. Byg til AMS	40
Gruber							
A600, L 3	0,5	xx H.	xxPers., Ch., Galium a/s	x Bromus, xx	xxx 0-10		30
A600, L 6	0,6	x H. 3 Linum	xx Camelina, x Pers., Ch.	x	xxxx 0-10	Byg til AMS	40

A600, L 2	1,1	xx H.	xxx Pers., Fallopa, x Scleranthus, Ch.	x Trifolium, Bromus	xxxx 0-15		40
A600, L 5	0,7	xx H.v.v., x T.ae.	xx Pers., x Sp.		xxxx 0-15	Avnklædt Byg til AMS (hastedatering)	50
A600, L 16	1,5			x Danth. , x	x 0-7		10
A600, L 4	0,8			x			5
A818, L 2	1,4	xxx T.ae., x H.	x Fallopa + Rumex	x Bromus	xx 0-5	Alm. Hvede til AMS -"-	20
A818, L 3	1,4	3 H.			x 0-3	Byg til AMS x forslaget aske	10
A838, L 1						Byg til AMS	
A838, L 11						Nøgen Byg til AMS	
A848a, L 10	0,6	x	x Fallopa	x	x 0-5		3
A848b, L 2	0,3	x H., x	xxx Fallopa, Pers., Ch.	x Fumaria off.	xxx 0-5		10
A848b, L 3	0,5	x	x Fallopa		x 0-3		5
A848b, L 3	0,3	x	xx Fallopa, Pers., Ch.	x	xx 0-7		5
A848b, L 28	0,7	x H.	xx Fallopa, Pers., Ch.		xxx 0-10		5
A919, L 1	1,6	x	x Fallopa, Pers. R.a.	x Trifolium	xx 0-5		5
A919, L 2	0,8		x Fallopa	x Poaceae, x	x 0-3		2
A919, L 3	1,2	x H.	x Fallopa, Pers.	x Potamogeton sp.	x 0-5	Byg til AMS	5
A919, L 5	0,3		x Fallopa	x Poaceae	x 0-3		5
A1186, L 12	1	x	x Fallopa, Ch.		xxxxx 0-10		20
A1186, L 2	2,7	xx H., x T., x	x Fallopa, Pers., Polyg. Galium a/s	x	xxx 0-15	Byg til AMS	30
A1826, L 3	1,1				x 0-3		5
A1826, L 3	0,8					rr	10
Stolpehuller							
A309	1,5				xx 0-10	Byg til AMS	25
A1531	1,4				xx 0-6		10
A1553	0,5				xx 0-3	TRÆKUL til AMS	5
A1583	1,8			x Urtica dioica	xx 0-5	TRÆKUL til AMS	15
A1585	1,5		x Galium a/s, Stell.	x	xxx 0-10	TRÆKUL til AMS	15
A1609	2,1		x Galium a/s		xxxx 0-10	TRÆKUL til AMS	30
A1762	2				xxxx 0-10	TRÆKUL til AMS	25
A1763	2				x 0-5		10
A1769	1,6				xx 0-10	TRÆKUL til AMS	10
A1797	1,6				xx 0-5		5
MFG 395/06							

Ildgruber							
A15, L 2	0,2				xxxxx 0-10		10
A75, L 2	0,2				xxxxx 0-15	KVIST til AMS	25
A75, L 9	0,3				xxxxx 0-40	TRÆKUL til AMS	250
A94, L 6	0,2				xxxxx 0-20		30
A120, L 2	0,2				xxxxx 0-15		25
A122, L 2	0,2				xxxxx 0-15		20
A139, L 2	0,2				xxxxx 0-40		75
A165, L 2	0,2				xxxxx 0-40		120
A188, L 2	0,3				xxxxx 0-50		300
A215, L 2	0,3				xxxxx 0-20		50